

Coral adj., V. cor I i II *Coralar, coralenc, coraler, coralera, coralet, coraletera, coralina, corallador, corallera, coralli, corallinàcies, coralloide, V. corall* *Corassa, V. cuirassa (CUIRO) Coratge, coratgia, coratjós, V. cor Coratx, V. codast*

Coratxà: ni el cogn. *Corachán* és castellà sinó mera disfressa acastellanada d'aquest nom de lloc nostre, ni aquest o *Corochano* tenen res de germànic; per a l'origen mossàrab d'aquest nom, veg. E. T. C. II, 154, i DCEC IV, s. v. *cuero*; és fals i inexistent l'ètnic *coratxarer*, indicat, igual que tot això, per *AlcM*.

CORB I, subst. m., del ll. *cōrvus* id. □ 1.ª doc.: S. XIII, Llull.

«Un papagay estava en un arbre e dehia a les bugies que no era la luherna foch --- un *corp* dehia al papagay que no volgués treballar en la correcció d'aquells qui no reeben doctrina», Llull (*Blanq.*, *NCl*. IX, 24); «un *corp* feya son niu en una rocha e tots anys una gran serpent menjava-li sos fills; lo *corp* havia molt gran ira d'aquella serpent ---», id. *Merav.* (O. C. I, 211); «l'altra bandera féu fer tota vermella, e féu-hi pintar un *corp* ab lletres latines en torn de la bandera, que dehién: *avis mea, sequere me, quia de carne mea satiabo te*», JoMartorell (Ag. II, 51).

S'usa més o menys, fins avui, en tots els dominis de la llengua (fins a eiv., PzCabrero); la pronúncia, d'acord amb el timbre de la ò llatina, seria unànimement ó oberta, segons *AlcM*, mentre que Badia (*GrHistCat.*, 255), dóna *kórp*; té raó sobretot aquell, però a aquest no li'n manca del tot, des del seu punt de vista barceloní, car és veritat que els barcelonins ho deïem tots, i ho diuen encara amb aquesta vocal: reconec que fins c. 1920 jo no ho vaig dir ni sentir d'altra manera. Però també és veritat que això és una pronúncia estrictament barcelonina, i que resulta una mica ambigua amb la de l'adj. *corb*, per confusió amb el qual degué néixer: a Barcelona no hi ha corbs ni mai ocasió de veure'n: fóra profitós si s'aconsegüés abolir-la.

El cas és que *kórp* és, fora d'aquest ús ciutadà, la forma universal a totes les terres catalanes: *kórp* Sant Pol de Mar (1920), Cerdanya (1922), tot el Marresme NE. (p. ex. a Horsavinyà, 1930), Gironès (Riu-dellots de la Creu, 1964), Osona (St. Martí de Sobremunt, 1964), Cardener (Solsona, 1964), Baridà (Toluriu, 1935), i valdria més dir simplement «català oriental» (car vaig sentir com a inútil de pendre'n més notes); a penes cal dir que continua sense canvi en el dialecte occidental (*kórp* en el Priorat: Margalef, 1936), a les Illes pertot, i també en valencià (*kórp*, Carlet, 1935), *córp* MGadea (*T. del Xè* II, 42), veg. encara, *BDC* x, 67; XIX, 119; XX, 32. Hi ha encara una important zona del ross., on això continua, si bé amb la *k*-sonoritzada en *g*:- a tota la zona Nord dels vessants de l'Albera, d'ample a ample, des de Cotlliure almenys fins a Ceret,¹ i poc o molt s'estén al Nord, almenys en la franja costera, si bé en concurrència creixent amb *corbàs*; car fins a Salses i tot, tan aviat se sent l'un com l'altre (1960) i a Cornellà de la

Ribera a penes hi ha preferència o almenys tots dos són coneguts.

Val a dir que des de la Ribera de la Tet, Pirineu enllà, la forma *corbàs* s'estén, amb algunes intermitències, fins a les Marques d'Aragó: Grandó, *MiscFabra*, 185; Roc de l'*askurbás* a Cornellà de la Ribera; el Gorg dels *askurbásus* a Bula Terranera; mentre el pastor de Conat em descrivia el terme amenaçava amb el bastó un *askurbás*, que voleïava sobre una ovella malalta (1960); i des d'allà segueix fins cap a Cerdanya; de nou *korbàs*, pl. *korbásos*, és el terme usat a tots i cada un dels pobles visitats de Cardós i Vall Ferrera (1932-35), *kurbás* a tota la Vall d'Aran, i *korbáso* vaig sentir pronunciar a Benasc el 1965 («volave un *corbasso* per el sagrero», Ferraz, 42); des de la Vall d'Aran aquesta és la forma que s'estén pel gascò al llarg del Pirineu, i fins al SE. de les Landes, almenys en la zona mapada per Millardet (*Atl.*, núm. 101; en el N. regna allà *kròk* o un femení secundari *kròka*, al SO. *kórbà*) i en altres zones landeses diuen *courpàs* (Métivier, *Agric.*, 720).

I *qurbác* havia estat també la forma mossàrab (P. de Alcalá; Simonet; M-Lübke, *RFE* VIII, 233). Però el més curiós és que en els *Sermos* de StVicentF trobem *corvo*: «per la gran soca se replegaven d'aquella contornada los *corvos* e ls altres» (*Serm.* I, 21.8); no tinc confirmació d'aquesta forma ni altre testimoni valencià o d'altra terra catalana, i ell mateix ha usat poc abans, en singular, *lo corb* (I, 20). Té aires de ser un mossarabisme, que s'hagués mantingut fins a les albes del S. XV i que després caigué en desuetud: sigui a l'Horta de València, el parlar de la qual devia usar el Sant, sigui a la zona morellana, d'on provenia sens dubte l'amic de StVicent que li recollia de viva veu les paraules dels *Sermos*, en les setmanes que per aquell temps havia de passar tot sovint en aquell arxiprestat.

Molt diferent del corb és el palmíped *Phalacrocorax* conegut per *corb marí*, fr. ant. *corb-marenc* > fr. mod. *cormoran*; no en veïem gaires a les costes del Princ., mentre que és molt conspicu a les de les Illes; al poc coneixedor més aviat li sembla com una gavina gran i negrosa: al Port d'Andratx m'enumeraven junts *kor marins, viròts, gavinòs* ---, i hi ha allà *es kor-marí* nom d'un accident de la costa; formen grans colles, com colònies: navegant cap a Cabrera en veïem grans aplecs a les cales de Mallorca, més encara a totes les de l'illa de Cabrera, i alguns de més solitaris volaven mar endins: tenen el coll alt i prim i un caparró agut i més aviat petit; fan grans capbussades per pescar, tirant molt cap al fons (el virot les ha de fer molt més curtes, i la gavina no es capbussa): *un kor marí*, no gaire sovint *korbmarí*, en plural només *als kor-marins* (1969). Al Princ. no és que no hi arribin, però més aviat com a ocell de pas, i llavors es fiquen terra endins (camí de l'Atlàntic potser?): es veuen passar *kórmarsins* per la part baixa de les altes valls ribagorçanes (Llesp, Vilaller, 1953).

DERIV.: A les Illes, perduda la noció de la derivació amb *-b*:- formen, p. ex. *curpetó* «cuervecito», dim.